

خراسان جنوبی، پیشران توسعه مرزی

فعال‌سازی مرزها و ظرفیت‌های معدنی خراسان جنوبی، نقشه بازگشت شرق ایران به مدار توسعه صنعتی و تجاری است

✎ گزارش
حوریه ملکی

خراسان جنوبی، استانی مرزی با ظرفیت‌هایی که هنوز همه ابعادش در نقشه اقتصاد ملی آشکار نشده است، امروز بر مدار تجارت، ترانزیت و تولید قرار گرفته؛ استانی که از ترکیب ژئواکونومیک خاص خود، منابع معدنی گسترده، مرز طولانی با افغانستان، زیرساخت گمرکی فعال و دسترسی به بازارهای منطقه‌ای، قدرت پیوند تولید داخلی با بازارهای صادراتی را به دست آورده است. در سال‌های اخیر، عملکرد گمرکات خصوصاً در مرز مایه‌رود نشان داده است. شرق ایران تنها محل عبور کالا بلکه کانون شکل‌گیری یک جریان اقتصادی واقعی است؛ جریانی که هم‌زمان، صادرات، واردات و ترانزیت را رونق داده و فرصت‌های تازه‌ای پیش‌روی صنایع و مرزنشینان قرار داده است. با اینکه خراسان جنوبی در لیست استان‌های محروم ایران به شمار می‌آید اما کارشناس معتقدند این استان می‌تواند با تکیه بر همین ظرفیت‌ها، دوباره به یکی از قطب‌های صنعتی، تولیدی و صادراتی کشور بدل شود اگر مرز به معنی «رونق، معدن به معنی «ثروت» و بازار به معنی «زندگی» تعریف شود.

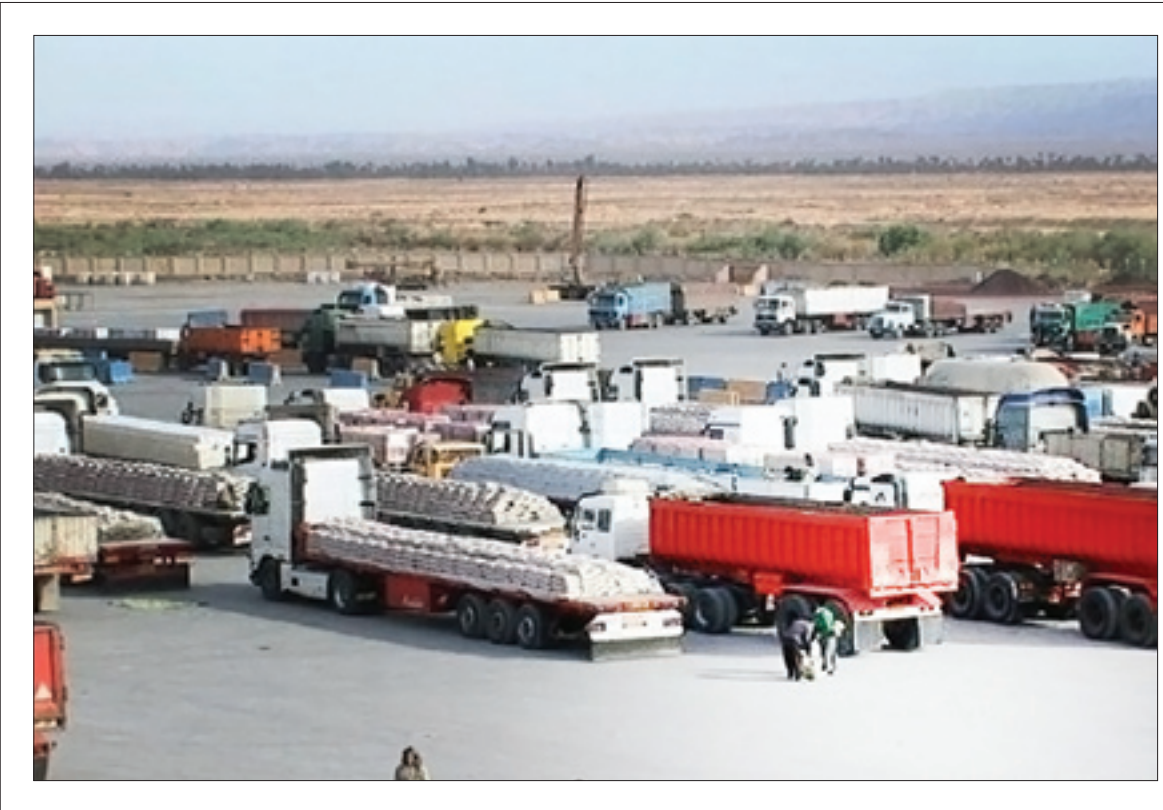
برای مردمان مرزنشین، رونق بازارچه‌ها به معنی بازگشت زندگی است. هر کامیون بیشتر در مرز، فرصتی تازه برای شغل، درآمد و گردش سرمایه در روستاهای اطراف است. توسعه بازارچه‌های مرزی مانند مایه‌رود، یزدان و دوکوهانه باید با برنامه‌ریزی‌های صنعتی و خدماتی همراه شود تا مرز، فقط محل عبور کالا نباشد بلکه در کنار آن، محل تولید، بسته‌بندی، فرآوری و صادرات محصولات محلی نیز باشد. اتصال معادن و صنایع کوچک استان به محورهای مرزی، خراسان جنوبی را از یک ناحیه انتقالی به یک مرکز اقتصادی فعال تبدیل می‌کند.

اما این مسیر و رسیدن به افق‌های روشن آینده، نیازمند نگاهی کلان‌تر و ملی است. اگر دولت با تمرکز بر طرح‌های لجستیک مرزی، تأسیسات صنعتی در نزدیکی بازارچه‌ها و ایجاد زیرساخت‌های انرژی تجدیدپذیر اقدام کند، این استان بار دیگری می‌تواند نقش خود را به عنوان قطب صنعتی و صادراتی شرق کشور بازپایند. ظرفیت‌های ساختاری آماده‌اند از گمرک فعال تا جاده پایدار از منابع معدنی تا بازارهای فرامرزی. تنها کافی است

سیاستگذاری‌ها از رویکرد «تأمین» به رویکرد «توسعه» تغییر جهت دهد.

✎ اتصال کارخانه‌ها با بازارهای آسیای میانه

عملکرد گمرکات خراسان جنوبی تصویری روشن از تحولی تدریجی و ساختاری در اقتصاد شرق کشور ارائه می‌دهد. مدت‌هاست که گمرک مرزی مایه‌رود از جاده‌ای خشک و دورافتاده، به شریان اصلی تجارت ایران و افغانستان تبدیل شده است؛ مسیری امن و پرتحرک که کالاهای ایرانی را از کارخانه‌های مرکزی تا بازارهای آسیای میانه هدایت می‌کند. براساس گزارش رسمی، در نه ماهه نخست امسال، مجموع کالای خروجی از گمرکات استان از نظر ارزش بیش از ۷۳۹ میلیون دلار

و از نظر وزن ۵/۲۵ میلیون تن بوده؛ رشدی ۸۰ درصدی و ارزش ۱۷ درصدی وزن نسبت به سال قبل که نشان از افزایش تقاضا، تنوع اقلام و مدیریت بهینه فرایندهای گمرکی دارد.

مرز مایه‌رود نه تنها مسیر صادرات قطعی کالاهای صنعتی و کشاورزی است، بلکه در حال تبدیل شدن به آزمایشگاه راهبردی سیاست همسایگی ایران در شرق می‌باشد. بیش از ۷ هزار اظهارنامه صادراتی در این بازه ثبت شده که ارزش آنها به ۳۰۳ میلیون دلار رسیده است. تنوع اقلام از شمش آهن و سیمان تا فرآورده‌های نفتی، کفش، تخم‌مرغ و محصولات پلاستیکی نشان می‌دهد تولید صنعتی استان، با وجود وسعت محدود، در زنجیره

تولید ملی جایگاه دارد.

✎ احیای صنایع پایین‌دستی

مدیرکل گمرکات خراسان جنوبی با بیان اینکه بخش قابل توجهی از کالاهای ایرانی که از گمرکات دیگر کشور اظهار می‌شوند از این استان خارج می‌شوند می‌گوید: «در قالب ماده ۱۱۶، بیش از ۳۳۵ میلیون دلار کالا از مسیر مایه‌رود وارد بازار افغانستان و دیگر نقاط شده است. اگرچه در این بخش کاهش نسبی ارزش و وزن دیده می‌شود اما همچنان حجم ترافیک تجاری نشان از اهمیت مرز دارد؛ اقتصادی که راهش را می‌داند و فقط نیازمند زیرساخت‌های حمایتی و لجستیکی بیشتر است.»

محمد کوهرگرد ادامه می‌دهد: «خراسان جنوبی در عمل

مسجد سید اصفهان، آمیزه‌ای از هنر و معنویت

✎ مرزپرگهر

مسجد سید بهت سید محمدباقر شفتی رشتی در اواسط قرن سیزدهم هجری بین سال‌های ۱۲۴۰ تا ۱۲۴۵ ق و در زمینی به مساحت ۸ هزار و ۷۵ مترمربع در محله بیدآباد اصفهان بنا شده است. این مسجد دارای دو شبستان بزرگ، دو گنبد بزرگ و کوچک، دو چهلستون، یک محراب، یک سنگاپ، دو منتهای و سه ایوان و یک گلدسته بزرگ به عنوان مسجد و نیز مدرس، بیش از ۴۵ حجره در طبقه فوقانی به منظور سکونت طلاب و چند دهلیز با ۹۵ متر طول و ۸ متر عرض است. دو درب واقع در جنوب شرقی و جنوب غربی و دو در واقع در سمت شمال مسجد، محله‌های اطراف را از طریق مسجد به یکدیگر متصل می‌کند. بخشی از تزئینات مسجد به‌وسیله فرزند سید یعنی سیداسدالله و بخشی دیگر به دست نواده‌اش سیدمحمدباقر انجام شده است. کف حیاط مسجد تا سال‌ها پیش خاکی بوده که بعدها به صورت سنگفرش درآمده است. روزگاری این مسجد نه تنها محل عبادت و اجتماع مردم بود بلکه به عنوان جاذبه‌ای دیدنی برای گردشگران نیز شناخته می‌شد.

افتتاح پروژه‌های انتقال و فوق توزیع برق

✎ خوزستان

مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای خوزستان از افتتاح ۳۹ پروژه این شرکت با حضور وزیر نیرو خبر داد. علی اسدی، مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای خوزستان گفت: در سفر عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو به این استان ۳۹ پروژه شرکت برق منطقه‌ای بازارش سرمایه‌گذاری بیش از ۷۲ هزار میلیارد ریال، به صورت تجمیعی، افتتاح شد. وی

افزود: این تعداد پروژه شامل ۲۴ پروژه در بخش پست و ۱۵ پروژه در بخش خط را به صورت رسمی افتتاح خواهد کرد. مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای خوزستان تصریح کرد: پروژه‌های مذکور افزایش ظرفیت شبکه برق انتقال و فوق توزیع خوزستان را به همراه دارد و در شهرهای مختلف استان، افتتاح می‌شوند. اسدی گفت: برق، موتور محرکه و زیرساخت همه فعالیت‌هاست و این رقم سرمایه‌گذاری در توسعه زیرساخت‌ها نشان می‌دهد، وزارت نیرو و شرکت توانیر، توجه ویژه‌ای به استان خوزستان دارند. به گفته وی، تأمین برق مشترکان خانگی در تابستان‌های گرم و سوزان و تأمین برق بخش تولید در استان صنعتی خوزستان، اهداف اجرای این پروژه‌هاست. وی ادامه داد: نکته کلیدی این رزمایش، پایان دادن به نگاه پروژه‌های دیوان سالار اداری و آغاز یک مسیر پایدار مردمی در توانمندسازی محلات بر پایه مشارکت مردمی است، قرارگاه پیشرفت محله با ایجاد شبکه‌های بومی و مردمی در سطح استان، به دنبال ساخت زیرساخت‌های اجتماعی دائمی برای پیشرفت و عدالت محلی است.

معادن، مرزها و مردم؛ ۳ ضلع توسعه

پویایی مرز بدون مشارکت مردم ممکن نیست؛ همانگونه که رونق صادرات بدون تولید داخلی دوام ندارد. خراسان جنوبی، با معادن متعدد فلزی و غیرفلزی و نیروی انسانی رو به صنعت، ظرفیت آن را دارد که از یک مسیر ترانزیتی به یک کانون تولید و صادرات منطقه‌ای تبدیل شود. وجود معادن ارزشمندی چون زغال‌سنگ، سنگ آهن، بنتونیت، گچ و سنگ‌های تزئینی در پهنه‌ای وسیع از طبس تا ناهنندان، سرمایه‌ای طبیعی است که در صورت اتصال به صنایع فرآوری، می‌تواند موتور درجه‌دو توسعه صنعتی شرق کشور شود. رشد واردات «ماشین‌آلات معدنی» و سرمایه‌گذاری‌های پرآکنده در بخش انرژی‌های نو مانند پنل خورشیدی نشان از آغاز یک موج تازه در ساختار صنعتی استان دارد؛ موجی که باید با سیاست‌های لجستیکی و حمایتی مرزنشینان همراه شود. حضور مرز مایه‌رود در موقعیت خاص جغرافیایی میان افغانستان، پاکستان و ایران به معنای دسترسی طبیعی به سه بازار ۱۵۰ میلیون نفری است. همین پیوست منطقه‌ای، خراسان جنوبی را به مسیر طبیعی صادرات مصالح ساختمانی، محصولات کشاورزی و خدمات فنی مهندسی تبدیل کرده است.

ایران است؛ شاخصی که نشان می‌دهد: مرز مایه‌رود، حالا بخشی از مسیر اصلی ترانزیت کالاهای آسیای مرکزی به خلیج فارس شده است.

✎ پیوند اقتصاد ملی با منطقه

خراسان جنوبی امروز در نقطه‌ای ایستاده که مرز برایش فقط یک خط جدایی نیست بلکه مسیری برای پیوند اقتصاد ملی با منطقه است. این استان، اگر به شایستگی ظرفیت‌هایش شناخته شود، می‌تواند به یکی از قطب‌های جدید صنعت، صادرات و ترانزیت ایران تبدیل شود؛ جایی که معدن، مرز و مردم در مسیر توسعه و هم‌جهت حرکت می‌کنند.

طی سال‌های اخیر، ترانزیت کالا از افغانستان به ایران نیز به رشد بی‌سابقه رسیده؛ بیش از ۷۳۸ کامیون و ارزشی بالغ بر ۱ میلیون دلار ترانزیت در مدت ۹ ماه، رشد بیش از هزار درصدی نسبت به سال قبل را نشان می‌دهد. چنین حجمی از مبادله نشان می‌دهد که اعتماد تجار و بازرگانان افغانستانی به مسیر مایه‌رود افزایش یافته و این اعتماد، یکی از دارایی‌های نرم اقتصاد استان محسوب می‌شود. پشت این ارقام، مجموعه‌ای از تلاش‌های اجرایی و امنیتی قرار دارد، از مقاومت‌سازی ورودی‌های گمرک و افزایش نظارت حراست تا گسترش کشیک‌های یگان حفاظت و پایش هوشمند ترندها. این اقدامات، نشانگر نگاه پداфندی به تجارت است؛ جایی که امنیت مرز و امنیت اقتصادی دو روی یک سکه‌اند. خراسان جنوبی در همین چارچوب، می‌تواند به الگویی برای مدیریت هم‌زمان تجارت و امنیت در مرزهای شرقی کشور بدل شود.

✎ خبر

احداث موج‌شکن اصلی بندر عامری

✎ پوششیر
آیین افتتاح پروژه احداث موج‌شکن اصلی بندر عامری با

هدف افزایش ایمنی و ساماندهی شناورها افتتاح شد. حمزه رستم‌پور، معاون وزیر و رئیس سازمان شیلات ایران در مراسم افتتاح موج‌شکن اصلی بندر عامری پوششیر گفت: این موج‌شکن به طول هزار و ۱۰۰ متر از نوع توده سنگی، یکی از پروژه‌های زیرساختی اثرگذار در حوزه صیادی است که با هدف افزایش ایمنی، ساماندهی شناورها و ایجاد بستر مناسب برای توسعه فعالیت‌های دریایی اجرا شده است.

وی افزود: در کنار اجرای موج‌شکن، عملیات احداث راه دسترسی و آسفالت به طول هزارمتر و همچنین جدول کشی و استقرار مهاربند به طول هزارمتر نیز انجام شده و این پروژه طی مدت چهار سال تکمیل شده و به بهره‌برداری رسیده است.

رئیس سازمان شیلات ایران ادامه داد: این زیرساخت‌ها موجب افزایش ضریب ایمنی تردد و پهلوگیری شناورها در بندر عامری، کاهش خسارات ناشی از شرایط نامساعد جوی و ارتقای کیفیت خدمات‌رسانی به صیادان خواهد شد.

رستم‌پور با اشاره به ظرفیت صیادی بندر عامری تصریح کرد: با افتتاح این پروژه، شرایط ایمن برای فعالیت ۱۹۰ فروند لنج صیادی و ۱۵۰ فروند قایق فراهم شده و با توان صید سالانه ۴ هزار تن، این بندر نقش مهمی در تأمین امنیت غذایی کشور و توسعه اقتصاد دریا محور ایفا می‌کند.

در ادامه این مراسم مدیرکل شیلات استان پوششیر، گفت: جامعه صیادی فعال در بندر عامری از نیروهای پرتلاش و تأثیرگذار استان هستند و توسعه این زیرساخت، پاسخی عملی به مطالبات به حق آنان در زمینه ایمنی و امکانات مناسب صیادی است.

عقیل امینی، با بیان اینکه در حال حاضر ۷۰۰ نفر به صورت مستقیم و ۲ هزار و ۱۰۰ نفر به صورت غیرمستقیم در حوزه صید و صیادی بندر عامری اشتغال دارند، افزود: بهره‌برداری از موج‌شکن اصلی بندر عامری موجب تثبیت اشتغال موجود، افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌های عملیاتی و فراهم‌شدن زمینه برای سرمایه‌گذاری‌های جدید در بخش شیلات خواهد شد. وی تصریح کرد: افتتاح این پروژه، گامی مؤثر در مسیر توسعه زیرساخت‌های شیلاتی استان پوششیر و ارتقای ایمنی فعالیت‌های دریایی در بندر عامری به شمار می‌رود و نویدبخش آینده‌ای روشن برای جامعه صیادی منطقه است.